

První výsledky odchyty vos (Hymenoptera, Vespidae) na Šumavě a v Pošumaví s použitím přírodních atraktantů

First results of wasp (Hymenoptera, Vespidae) trapping using natural attractants in the Bohemian Forest and its foothills

Libor Dvořák

*Správa NP a CHKO Šumava, Sušická 399, CZ-34192 Kašperské Hory, Česká republika
libor.dvorak@npsumava.cz*

Abstract

The preliminary results of wasp trapping using natural attractants in the Bohemian Forest (=Šumava Mts.) are presented. During 2005–2007, syrup, beer, and wine were used for wasp trapping. Wasps were trapped in urban areas, forests, and open ecosystems. Only four species are regularly attracted to natural baits: *Vespa crabro* (L.), *Vespula germanica* (Fabricius), *V. vulgaris* (L.), and *Dolichovespula media* (Retzius). Wasp numbers during survey depend on some factors: (i) trap positions, (ii) presence or absence of wasp nest nearby the trap, (iii) wasp population stage in the year of trapping, (iv) biotope, and (v) type of attractant. A high numbers of *D. media* are the most interesting results of the survey. This species is irregularly trapped using standard methods (Malaise and Moericke traps, individual trapping) and it is ranked as rare or uncommon in many regions. The results of bait trapping show that *D. media* is more common than vespidologists recognised.

Úvod

Sociální vosy podčeledí Vespinae a Polistinae patří mezi hospodářsky významné druhy, jednak jako predátoři mnoha druhů bezobratlých živočichů, jednak jako potenciální škůdci na ovoci a jiných zdrojích proteinů a bílkovin jak ve Starém, tak v Novém světě (AKRE et al. 1980, EDWARDS 1980). Sledování atraktivity přírodních produktů pro tyto skupiny může napomoci jak faunisticko-ekologickému výzkumu, tak přírodě šetrnému ekologickému boji na problematických lokalitách.

METODIKA

Vosy byly chytány v letech 2005–2007 v létě a na podzim na různých biotopech Šumavy a Pošumaví do čistých průsvitných PET lahví, v nichž byly umístěny přírodní atraktanty. Jednalo se o následující sledování: (1) ředěný sirup a kousky ovoce, léto 2005, zahrady a intravilány, 6 lokalit; (2) pivo, léto 2006, lesy, 5 lokalit; (3) pivo, podzim 2006, intravilány, 10 lokalit; (4) pivo, léto 2007, otevřená stanoviště, 8 lokalit; (5) vino, léto 2007, lemová společenstva, 6 lokalit.

VÝSLEDKY A DISKUZE

Z výsledků (Tab. 1) je patrné, že pouze 4 druhy vos jsou přitahovány ve výraznějším počtu pastmi s přírodními atraktanty. Jsou to *Vespa crabro* (L.), *Vespula germanica* (Fabricius), *V. vulgaris* (L.) a *Dolichovespula media* (Retzius). Tyto čtyři druhy jsou zároveň nejčastějšími „škůdci“, zejména na ovoci (KEMPER & DOHRING 1967, EDWARDS 1980, DVOŘÁK & LANDOLT 2006). Ostatní druhy se v těchto typech pastí vyskytují pouze ojediněle. Počty vos závisejí na několika faktorech: (1) vhodnost či nevhodnost umístění pasti, (2) přítomnost či nepřítomnost hnízda daného druhu vos v dosahu dělnic, (3) celkový stav populace daného druhu v daném roce, (4) biotop vybraný pro výzkum a (5) druh atraktantu. V současné době jsou známy výsledky z chytání pomocí ředěného sirupu (DVOŘÁK & LANDOLT 2006) a probíhá výzkum zaměřený na pivo jako atraktant. V nejbližších letech se počítá se srovnávací studií zaměřenou na porovnání různých druhů atraktantů v různých biotopech. Nejzajímavějším výsledkem je zjištění hojného výskytu druhu *D. media*, který se běžnými metodami výzkumu (Malaiseho a Moerickeho pasti, individuální sběr) zachytává jen velmi zřídka a byl považován za poměrně vzácný. Jak ukazují všechny výsledky odchytu pomocí přírodních atraktantů, *D. media* bude mnohem hojnějším druhem, než se původně myslelo.

Tabulka 1. Procentuální zastoupení druhů vos během jednotlivých průzkumů.

Table 1. Percentage representation of wasp species during individual surveys.

Vcra – *Vespa crabro*, Vger – *Vespula germanica*, Vvul – *V. vulgaris*, Vruf – *V. rufa*, Dmed – *Dolichovespula media*, Dsax – *D. saxonica*, Pdom – *Polistes dominula*, Pnim – *P. nimpha*.

atraktant	biotop	období/period	lokality	Vcra	Vger	Vvul	Vruf	Dmed	Dsax	Pdom	Pnim
syrup	intravilány/ urban areas	summer 2005	6	22,4	42,8	30,4	0,8	0,4	0,4	2,4	0,4
pivo/ beer	lesy/forests	summer 2006	5	12,5	–	50	–	37,5	–	–	–
pivo/ beer	intravilány/ urban areas	autumn 2006	10	3,1	68,8	28,1	–	–	–	–	–
pivo/ beer	otevřené biotopy/ open stands	summer 2007	8	47,4	2,1	42,3	1	7,2	–	–	–
víno/ wine	ekotony/ forest ecotones	summer 2007	6	42,9	–	14,3	–	42,9	–	–	–

LITERATURA

- AKRE R.D., GREENE A., MACDONALD J.F., LANDOLT P.J. & DAVIS H.G., 1980: *Yellowjackets of America North of Mexico*. U.S. Department of Agriculture, Agriculture Handbook No. 552, 102 pp.
- DVOŘÁK L. & LANDOLT P.J., 2006: Social wasps trapped in the Czech Republic with syrup and fermented fruit and comparison with similar studies (Hymenoptera Vespidae). *Bulletin of Insectology*, 59 (2): 115–120.
- EDWARDS R., 1980: *Social wasps. Their biology and control*. Rentokil Ltd., East Grinstead, 398 pp.
- KEMPER H. & DOHRING E., 1967: *Die sozialen Faltenwespen Mitteleuropas*. Paul Parey Verlag, Berlin-Hamburg, 180 pp.